

gøre et Forsøg med et noget større Laanebeløb, slutte mig til Finansministerens Forslag om at blive ved de foreslaaede 400,000 Kr. aarlig.

Jeg skal hermed anbefale dette lille Lovforslag til Tingets velvilligste Behandling.

Marott: Det foreliggende Lovforslag om Laan til Byggeforeninger fortjener sikkert den største Opmærksomhed og Interesse fra Rigsdagens Side. I mange Aar har vi her i Landet været Vidne til, hvorledes baade smaa og store søger bort fra de større Byer til frie, friske, landlige Omgivelser, og det forekommer mig, at det har været glædeligt at se denne Bevægelse efter at komme Naturen nærmere, komme ud til Skovene, ved Markerne, mellem Planter, ved Havet o. s. v. For Smaa-folks Vedkommende, navnlig for de Familier, som har en stor Børneflokk, kan man sikkert sige, det har været en ligefrem Vederkvægelse at komme bort fra de store snavsede og usunde Kaserner i trykkede Omgivelser, hvoraf man kender saa mange. Bolignøden i de større Byer har vel været en stærkt medvirkende Aarsag til denne Bevægelses Fremkomst.

Nu foreligger der altsaa atter Lovforslag om Statsstøtte til Opførelse af billige og sunde Boliger for ubemidlede, men jeg vil straks, i Modsætning til den ærede sidste Taler, Ordføreren for Venstre (N. Neergaard), sige, at jeg ikke kan indrømme, at denne Lov har løst sin Opgave. Jeg finder, at Loven om Laan til Opførelse af Arbejderboliger paa mange Punkter har været forfejlet, og det er ikke særlig glædeligt at se, at det Lovforslag, som nu er forelagt angaaende denne Sag, i det væsentlige gaar i det samme Spor som sin Forgænger. Formaålet med at udlåne disse 400,000 Kr. aarlig til Opførelse af saadanne Boliger maatte vel være for det første at skabe gode og billige Beboelser, d. v. s. Mønsteboliger, som kunde finde Efterligning, og for det andet at danne en Modvægt mod Huslejens uforholdsmæssige Stigning, men jeg synes ikke, at disse Formaal er naaede ved den Lov, vi har, og ved den Fornyelse af Loven, som nu foreslaas. For det første kan man med Hensyn til disse Boligers Billighed og Sundhed, deres hele Karakter, sikkert sige, at største Parten af de ved Statslaan opførte Boliger er bygget uden særligt Kendskab til den i økonomisk Henseende mest fordelagtige Udnyttelse af Pladsen, for slet

ikke at tale om den kunstneriske Side af Sagen. Det er, naar vi f. Eks. kører bort fra København med Vestbanen, trist at se disse lange Rækker af ensartede, uniformerede Bygninger, der er trukne henad Landskabet ligesom efter en Snor uden Gnist af Forsøg paa at frembringe et smukt Gade- eller Vejbyggeri eller en smuk varierende Arkitektur. Jeg betænker mig ikke paa at sige, at for denne Del af Opgavens Vedkommende har Statsadministrationen hidtil i væsentlig Grad misforstaaet sin Opgave for ikke at sige forsømt den Pligt, jeg synes, Administrationen maatte have, naar Staten skal være medvirkende ved Opførelsen af saadanne Huse. Andre Steder, hvor det offentlige medvirker til Opførelse af Bygninger, f. Eks. ved at afhænde Jord til Husmandsboliger, tager det offentlige særlige Forholdsregler. I Odense bliver der f. Eks. ikke bygget et Hus paa en af Kommunen afhændet Grund, uden at Husets Arkitektur i Forvejen er blevet sanktioneret af Byraadet. Denne Side af Sagen er, mener jeg, her slet ikke varetaget af Staten, og denne Lov med de forholdsvis smaa Midler, som den stiller til Raadighed, har heller ikke kunnet faa nogen indgribende Betydning for Boligsagen i det hele her i Landet. Det ligger i selve Beløbets Lidenhed. En Sum paa 400,000 Kr. om Aaret forslaaer ikke ret meget, og det fremgik for øvrigt ogsaa af den sidste ærede Talers Udtalelser, at han kunde ønske, at der blev bevilget noget mere, men i Betragtning af den finansielle Situation o. s. v. vilde han ikke kræve mere. Men altsaa, disse 400,000 Kr. forslaaer kun lidt her, f. Eks. i Forhold til de ca. 2 Mill. Kr., som af Staten stilles til Raadighed til Oprettelse af Husmandsbrug. Hvorfor ikke i dette Forhold stille disse to Parter saa nogenlunde lige? De 400,000 Kr., der gives som Statslaan til Arbejderboliger, er ikke mere, end hvad et enkelt Selskab — jeg kunde nævne et Selskab her i København, som hedder „Grøndalsvænget“ — kan faa Brug for i Løbet af et Aar. Alene af den Grund bør vi overveje Hensigtsmæssigheden af Indførelsen af en Ordning med disse Byggeslaan, hvorved de kan strække videre; end de har gjort, og jeg vil henstille den Tanke, som ogsaa har været nævnt saavel af den højtærede Finansminister ved Fremsættelsen af Lovforslaget som nu af den sidste ærede Taler, om Rigsdagen dog ikke kunde finde Anledning til at anbringe disse Laan i sekundære Prioriteter. Jeg skal imid-